

Hausjärven seurakunta

## YMPÄRISTÖOHJELMA

Seurakunnat ovat arvoyhteisöjä, joilta odotetaan vastuullisuutta kaikessa tekemisessään. Huoli ympäristön tilasta on viisasta valveutuneisuutta, ja ympäristön hyvinvointia edistävät toimenpiteet ovat osa kristityn vastuuta luomakunnasta.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ympäristötyön pohjana ovat kirkkohallituksen vuonna 2019 hyväksymä energia- ja ilmastostrategia Hiilineutraali kirkko 2030 ja ilmasto-ohjelma Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus. Työkaluksi tavoitteen saavuttamiselle on luotu Kirkon ympäristödiplomi, joka tulee olla kaikilla seurakunnilla vuoden 2025 loppuun mennessä.

Hausjärven seurakunnan kirkkoneuvosto päätti kesällä 2024 ympäristödiplomin valmistelusta ja sen hakemisesta, sekä nimesi ympäristötyöryhmän ja ympäristövastaavan.

Tämä ympäristöohjelma perustuu sisäiseen katselmointiin, jossa henkilökunta on arvioinut seurakunnan toimintojen ympäristövaikutuksia.

Ympäristöohjelmaan on valittu jokaiselta työlalalta muutamia ympäristötavoitteita ensimmäiselle diplomikaudelle v. 2025-29 ja kirjattu niille toimenpiteet sekä aikataulut ja vastuuhenkilöt. Diplomikauden aikana voidaan asettaa uusia tavoitteita. Ympäristöohjelman otsikointi on sama kuin katselmustaulukossa.

### 2. Kirkon ympäristödiplomi

Ympäristödiplomi on työkalu, jolla seurakunta voi seurata ja osoittaa ympäristövastuutaan. Vain olemalla omissa toimissaan esimerkillinen voi seurakunta olla uskottava korostaessaan ihmisen vastuuta luomakunnan viljelijänä ja vartijana.

Ympäristötyön lähtökohtana on seurakunnan johdon sitoutuminen sen tavoitteisiin. Järjestelmä korostaa sekä seurakunnan johdon ja henkilöstön että seurakuntalaisten vastuuta. Ympäristövastuun lisäksi huomioidaan myös kulttuuriseen kestävyteen liittyviä asioita kuten paikallinen historia ja yhteiskunnallinen kehitys sekä sosiaalisen vastuun piiriin kuuluvia asioita kuten diakonia, vastuullinen sijoittaminen ja Reilun kaupan periaatteet.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
Ympäristödiplomin auditointi	10.10.2025	Ympäristövastaava
Ensimmäisen diplomikauden väliauditointi	2027	Ympäristövastaava

### 3. Toiminta ja talous

Ympäristötyön tavoitteet näkyvät seurakunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa ja työn tulokset näkyvät osana toimintakertomusta. Hankintojen vaikutus seurakunnan ympäristövaikutuksiin eli hiilijalanjälkeen näkyy osana ohjeistusta ja hankintojen toteutusta.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
Uusitaan hankintaohje ja huomioidaan myös ympäristövaatimukset	2025	Taluspäällikkö
Tehdään uusi 10 vuoden metsäsuunnitelma ja hiilitaselaskelma	2025-26	Taluspäällikkö
Huomioidaan ympäristötyö taloussuunnitelmissa ja -päätöksissä	2025-29	Kirkkoneuvosto
Suositaan Joutsenmerkki- ja EU-Ecolabel- tuotteita	2025-29	Kaikki

#### 4. Ympäristökasvatus

Ympäristökasvatus on läsnä kaikessa mitä seurakunnassa tehdään. Ympäristökasvatuksen keinoin opastetaan ja innostetaan kaiken ikäisiä seurakuntalaisia toimimaan ympäristön ja oman seurakunnan parhaaksi.

Ympäristön hyvinvointia edistävät toimet osoittavat kristityn vastuuta luomakunnasta.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
Laaditaan ympäristökasvatussuunnitelma	2025	Ympäristövastaava
Vietetään luomakunnan sunnuntaita touko-lokakuussa	2025-29	Kirkkoherra
Lisätään Pappilan rukouspolun käyttöä ja toteutetaan luontopolku	2025-28	Nuorisotyönohjaaja

#### 5. Jätehuolto ja kiertotalous

Seurakunnan laaja toiminta-alue ja monta toimipistettä lisäävät jätehuollon kustannuksia. Tavoitteena on vähentää kustannuksia parantamalla lajittelua ja kehittämällä omaa jätteenkäsittelyä.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
Lisätään hautausmaitten lajittelulle astiat metalli, paperi-pahvi ja muovi, ja toteutetaan se kahdella lajittelupisteellä/vuosi	2025-29	Huoltomestari
Parannetaan jäteastioiden käsittelyn työturvallisuutta	2025-27	Huoltomestari
Hankitaan toimipisteiden keittiöihin yhtenäiset lajitteluastiat	2025-26	Vahtimestarit
Hankitaan Oitin srk-talon keittiöön kuumakompostori (kokeilu)	2025	Vahtimestari

#### 6. Ruoka ja keittiöt

Ruoka on tärkein osa arkea ja juhlaa, joka kutsuu ihmisiä yhteisen pöydän ääreen niin kotona kuin seurakunnassa. Oitin srk-talolla on seurakunnan ”pääkeittiö”, jossa ruokaa laittavat yhteistyössä diakonit, vahtimestarit ja seurakuntalaiset, varsinaista pääkeittäjää ei ole nimetty.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
Pienennetään ruokahävikkiä ennakoimalla ja suunnitellen	2025-29	Kaikki
Suositaan lähiruokana kasviksia ja juureksia	2025-29	Kaikki
Lisätään kalaruokia ja kasviksia, vähennetään liharuokia	2025-29	Kaikki
Käytetään 20-prosenttisesti Reilun kaupan vaihtoehtotuotteita	2026-29	Kaikki

#### 7. Energia, kiinteistöt ja kiinteistöhoito

Seurakunnalla on 19 rakennusta, joista 10 on ainakin osaksi lämmitettäviä. Kiinteistöjen lämmitystavalla ja hoidolla on iso vaikutus talouteen ja ympäristöön. Hiilineutraali kirkko 2030 -strategian tavoitteena on vähentää kiinteistöjen hiilidioksidipäästöjä. Suosituksena on luopua öljylämmityksestä ja fossiilisilla polttoaineilla tuotetun sähkön käytöstä vuoteen 2025 mennessä.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
Saneerataan Ryttylän kirkko maalämpöön	2025-26	Taluspäällikkö
Luovutaan öljylämmityksestä kaikissa seurakunnan kiinteistöissä	2026-29	Kirkkoneuvosto
Asennetaan Oitin srk-talon ilmastoinnille aikaohjaus	2025	Energiavastaava

Siirrytään uusiutuvalla energialla tuotettuun sähköön aina kun sopimuskausi vaihtuu	2025-29	Taluspäällikkö
Asennetaan sähköautojen latauspisteitä 3 kpl/vuosi	2025-27	Energiavastaava
Pidetään Pääkirkko ja Mommilan kirkko peruslämmöllä tammi-maaliskuulla, ja järjestetään niissä silloin tilaisuuksia vain erikoistilanteissa	2025-29	Vahtimestarit

#### 8. Hautausmaat ja viheralueet

Käytössä ovat Vanha ja Uusi hautausmaa sekä Mommilan hautausmaa. Seurakunnan hoidossa on myös Radanrakentajien hautausmaa, joka on muistokalmisto 1860-luvun nälkävuosilta.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
Suositaan viheralueilla monivuotisia istutuksia	2025-29	Puutarhuri
Ylläpidetään kevyemmän hoidon alueita ja kylvetään ketokasveja	2025-29	Puutarhuri
Suosittelaaan hoitosopimukseen monivuotisia istutuksia	2025-29	Toimistonhoitaja
Uusitaan konekantaan akku- ja kaasukäyttöisiksi	2025-29	Huoltomestari
Tunnistetaan ja poistetaan haitalliset vieraslajit	2025-29	Puutarhuri

#### 9. Pellot, metsät ja muut luonnonalueet

Seurakunnan pelloista on viiden vuoden vuokrasopimukset monen viljelijän kanssa, sopimukset päättyvät eri vuosina.

Seurakunnalla on vuoteen 2026 ulottuva metsäsuunnitelma ja metsät on PEFC-sertifioitu. METSO-kartoitusta on tehty pienellä alalla. Kirkkoneuvosto on tehnyt päätöksen omaehtoisesta noin 1,5 hehtaarin suojelusta Pietilän metsälohkolla.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
Vuokrataan osa pelloista luomuviljelyyn	2025-29	Taluspäällikkö
Aikaistetaan 10 vuoden metsäsuunnitelmaa ja tehdään hiililaskelma	2025	Taluspäällikkö
Siivotaan ja vesotaan Tervaniemen hakkuualue ja istutetaan 20 metrin rantavyöhykkeelle koivuja ja muita nopeakasvuisia hyötypuita	2025	Huoltomestari
Toteutetaan Pietilän metsälohkon suojelupäätös	2026	Taluspäällikkö
Selvitetään metsäsuunnitelman yhteydessä, onko seurakunnalla muita arvokkaiksi luokiteltavia luontokohteita ja toteutetaan niiden suojelu	2025-29	Taluspäällikkö

#### 10. Liikenne

Seurakunnalla on laaja toiminta-alue ja sen monet toimipisteet aiheuttavat kohtalaisen paljon kustannuksia paikallisajosta. Julkista liikennettä kunnassa on vähän.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu
Sovitaan kimppakyydeistä	2025-29	Kaikki
Käytetään julkista liikennettä pitkillä kurssi- ja kokousmatkoilla	2025-29	Kaikki
Tarjotaan yhteisiä kuljetuksia seurakunnan tilaisuuksiin	2025-29	Kirkkoneuvosto
Hankitaan henkilökunnan käyttöön lähiliikenteeseen hyväkuntoisia käytettyjä polkupyöriä	2026	Taluspäällikkö